

ОБОСНОВКА

за въвеждане на магистърски програми „Комуникации и бизнес развитие“ и „Пазари и технологични иновации“, пряко работещи за бизнеса

**компонент от реализацията на проект BG051PO001-3.1.07-0058
“Бизнес моделиране на учебните планове и програми в професионално направление 3.8 Икономика на Икономически университет-Варна”**

гр. Варна

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Глобализацията и развитието на технологиите променят радикално, както световното образователно пространство, така и очакванията на студентите по отношение на получаваните знания и умения. Конкуренцията се интензифицира с нарастващи темпове, не само между университетите, но и от страна на новите форми за обучение като масовите отворени онлайн курсове. Това поставя под силен натиск университетите и тяхната стабилност. Независимо, че те се стремят непрекъснато да подобряват качеството на предлаганите от тях курсове, за да привличат и да задържат най-добрите студенти, позициите им в глобалния образователен пазар никога не са били толкова несигурни.

Готови ли са нашите университети за предизвикателствата на образователните стратегии със световно измерение?

Как и колко са готови нашите възпитаници да работят в условия на глобални и международни бизнес отношения, планове, стратегии, рискове?

Назрялата потребност от протичащите промени в образователната система ще се превърне ли в реалност или ще остане само една универстетска абстракция в Европейското образователно пространство и стратегия „Европа 2020” в световно измерение?

Съвременният глобален свят, в който живеем, изисква от всички нас непрекъснато да се променяме, за да бъдем в синхрон с динамиката на живота. В тези условия дългосрочно успешни и конкурентни могат да бъдат само тези лица, компании и институции, които работят чрез изпреварващи стратегии по отношение на своите ключови компетентности. Според доклада за конкурентоспособността на икономиките за 2012-2013 г. на Световния икономически форум, България се намира на 117 място от 144 държави по показателя „Колабориране университети – индустрия в научноизследователската дейност”. От друга страна, българският бизнес сериозно изостава от международните стандарти за компетентности и към момента е налице дисфункционалност в неговото представяне на националния и международните пазари. България е икономика във фаза 3 по класификацията на WEF (движена от ефикасността) и все още не използва своите таланти в достатъчна степен, за което говори неблагоприятното равнище на показателя „изтичане на мозъци” (2.4, 128 място от 144 икономики).

През последните десет месеца, Икономически университет-Варна реализира дейности по проект BG051PO001-3.1.07-0058 „Бизнес моделиране на учебните

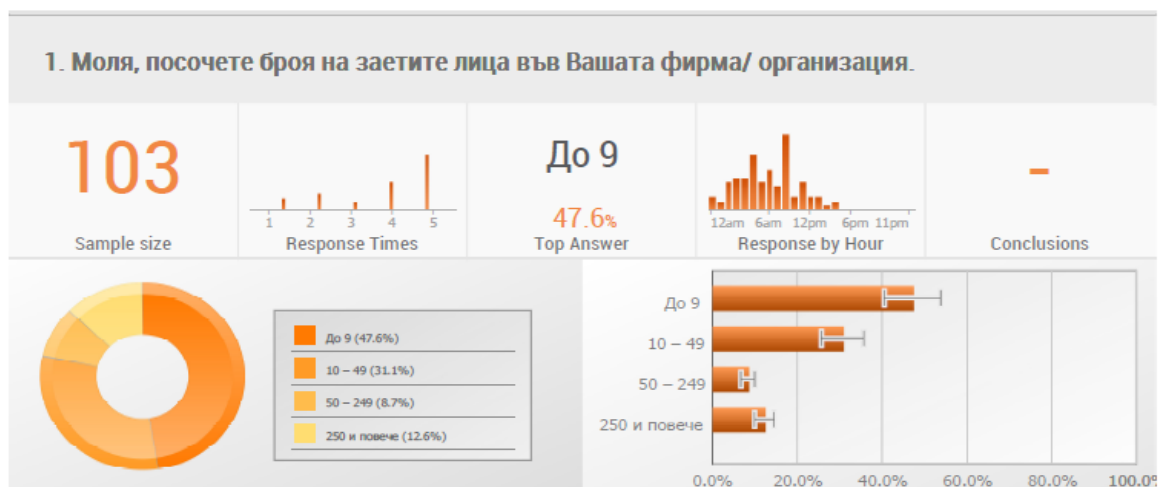
планове и програми в професионално направление 3.8 Икономика на Икономически университет-Варна", насочен към актуализиране на учебните програми в съответствие с изискванията на пазара на труда и финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

Основната цел на проекта е разработването и внедряването на модел на колаборативно сътрудничество между бизнеса и академичните среди, в резултат на който студентите на ИУ–Варна, в процеса на своето обучение, ще придобият ПРИЛОЖНИ знания и умения, съответстващи и дори изпреварващи изискванията на пазара на труда.

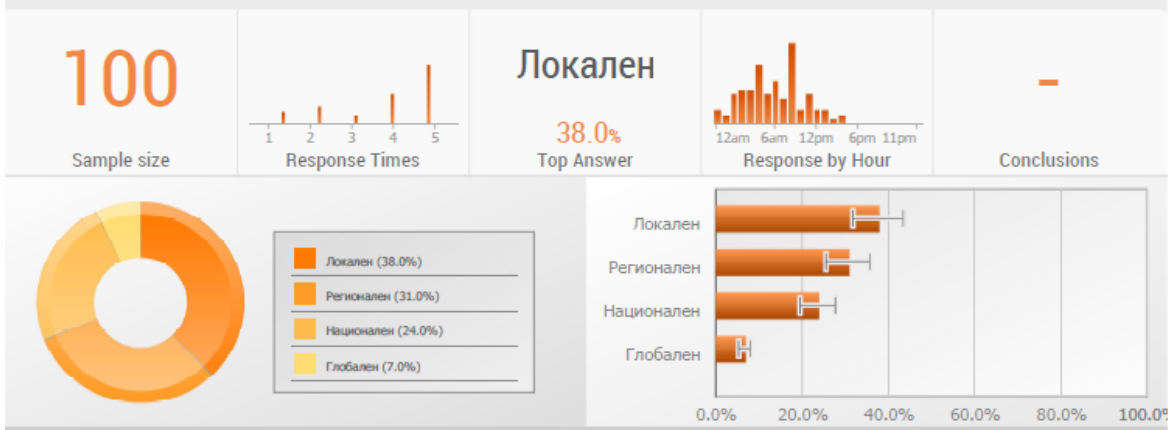
Основният инструментариум за изпълнение на целта на проекта е "вграждането" на процеса на формиране на приложни компетентности чрез бизнес моделиране на процеса на обучение с помощта на референтна рамка на приложните компетентности и „обръщане“ на традиционния фокус на процеса на обучение от трансфера на информация към трансфер на умения.

БАЗОВА ПОСТАНОВКА

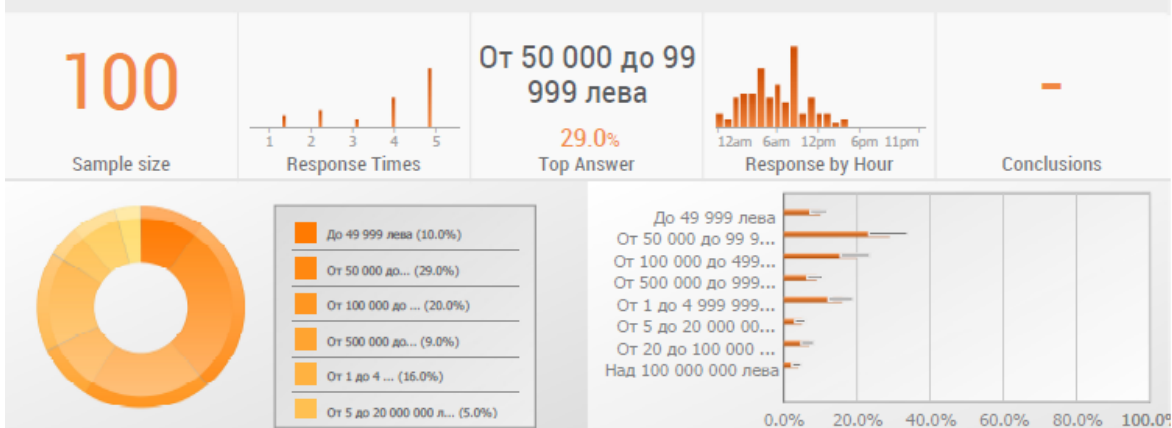
През периода септември – октомври 2013 г. бе проведено маркетингово изследване и анализ на изискванията на пазара на труда и потребностите на бизнеса в СИРП в извадка от 103 фирми. Профилът на участвалите фирми по базови показатели е отразен по-долу.

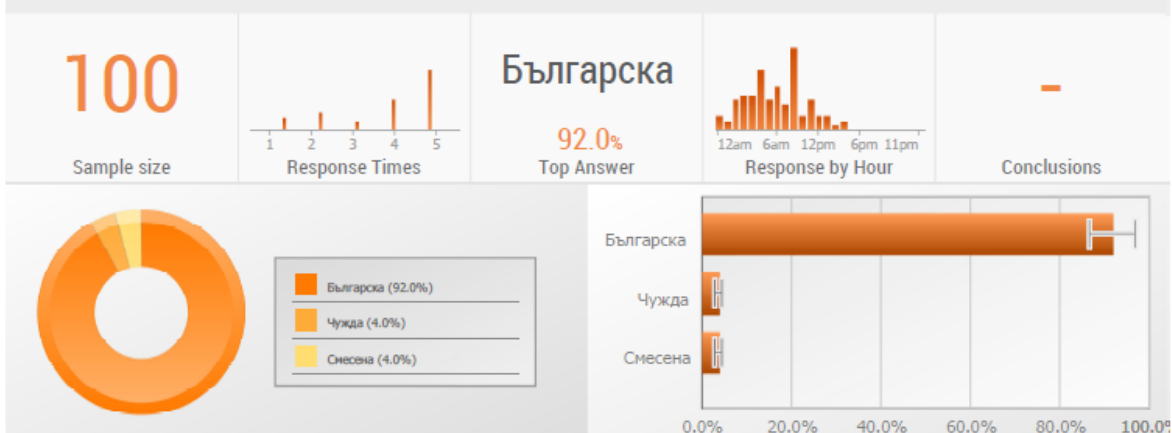
4. Обхватът на дейността на Вашата фирма/ организация е:

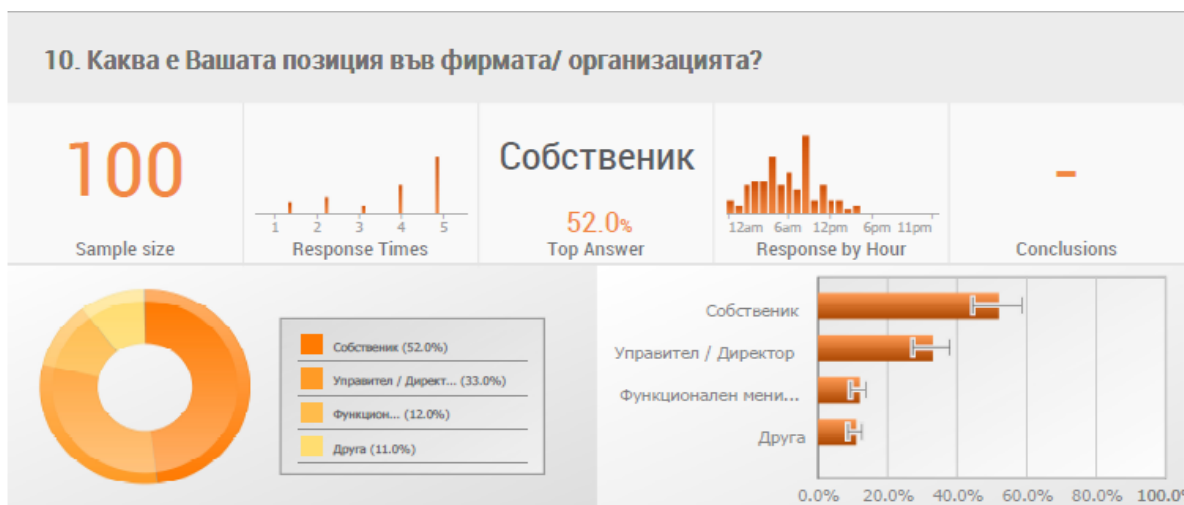

5. Какъв е годишният оборот на Вашата фирма/ организация?

6. Каква е собствеността на Вашата фирма/ организация?

Резултатите от анализа показват, че за работодателите с най-висока значимост са знанията на студентите в конкретна област на икономиката и знанията за конкретна индустрия. Но ключови за бизнеса се явяват уменията и личните качества на завършващите висше образование, напр. комуникационни умения, умения за идентифициране и решаване на проблеми, умения за боравене с технологии, писмено и говоримо ползване на английски език, организационни умения, желание за развитие и др.

УМЕНИЯ

1. Комуникационни умения	10 (изключително важно) 29.2%	-	89
2. Аналитични умения	9 27.0%	-	89
3. Организационни умения	9; 10 (Изключително важен фактор) 28.1%	-	89
4. Лидерски умения	7 27.0%	-	89
5. Умения за идентифициране и решаване на проблеми	10 (Изключително важен фактор) 25.8%	-	89
6. Умения за боравене с технологии	10 (Изключително важен фактор) 40.4%	-	89

7.Писмено и говоримо ползване на английски език.	10 (Изключително важен фактор) 36.0%	-	89
--	--	---	----

ЗНАНИЯ

1.Общи знания по икономика	5; 6 23.6%	-	89
2.Знания в конкретна област на икономиката (например, управление, логистика, маркетинг, човешки ресурси и други)	7 25.8%	-	89
3.Знания за конкретна индустрия / икономически сектор (например, туризъм, търговия, строителство и пр.)	8 22.5%	-	89
4.Знания за пазарната среда в България	6 19.1%	-	89
5.Знания за международните пазари	3 14.6%	-	89
6.Специфични знания (например формули, програмен код, индекси, коефициенти и други)	5 19.1%	-	89

ЛИЧНИ КАЧЕСТВА

1.Самочувствие	7 27.0%	-	89
2.Способност за реалистична самооценка	10 (Изключително важен фактор) 31.5%	-	89
3.Желание за развитие/ способност за постоянно учене	10 (Изключително важен фактор) 42.7%	-	89
4.Креативност	9 31.5%	-	89
5.Дисциплина	10 (Изключително важен фактор) 42.7%	-	89
6.Етика	10 (Изключително важен фактор) 39.3%	-	89
7.Способност за адаптация	10 (Изключително важен фактор) 38.2%	-	89

Подобно проучване беше проведено и сред студентите по Икономика в СИРП. Резултатите по отношение на значимостта на горепосочените знания, умения и лични качества не се различават съществено.

Резултатите от проучването бяха представени и дискутирани по време на първите два семинара (09-11.12.2013 г. и 22-24.01.2014 г.). Чрез дискусията на резултатите беше разработен и предложен работен вариант на концептуална карта на бизнес моделирането на учебните планове и програми в професионално направление 3.8 Икономика на ИУ-Варна. Основните теми за дискусията по време на сесиите на мозъчна атака в рамките на първите 2 семинара бяха следните: 1/ Изясняване, дефиниране и операционализация на работните процеси в обучаващия цикъл на професионално направление 3.8 Икономика на ИУ-Варна; 2/ Разработване на концептуална карта на процеса на изграждане на приложни компетентности в обучаващия цикъл на професионално направление 3.8 Икономика на ИУ-Варна и 3/ Спецификация на концептуалната карта за различни равнища на квалификация и форми на преквалификация.

Целта на следващите два семинара (05-07.02.2014 г. и 19-21.02.2014 г.) бе да се достигне до предложение за процесен бизнес модел за проектиране на учебни планове и програми в професионално направление 3.8 Икономика на ИУ-Варна, който да има възможност за интегриране във функциониращата СУК по ISO 9001:2008. Изборът на бизнес моделирането като подход за постигане на хармонизация на квалификацията и преквалификацията на обучаваните в професионално направление 3.8 Икономика в ИУ-Варна се обуславя от циклично променящата се среда, която налага трансформация в образователния пазар, за да отговаря на изискванията на глоболизиращата се икономика. Образователният пазар изисква прилагането на бизнес модел към учебните планове и програми, за да може да се реализира добавена стойност в обучаващия цикъл, която да съответства на потребностите на бизнеса. Поради тази причина ключова роля при провеждането на тези семинари имаха представителите на партньорите по проекта от ИТ фирми – „Давид Холдинг“ АД и „Ардес ИТ“ ЕООД. По време на семинарите бяха дискутирани критичните точки за сили на промени при взаимодействието университет - бизнес и изграждането на концепцията за бизнес моделирането на учебните планове и програми в професионално направление 3.8 Икономика в ИУ-Варна. По време на семинара се проведеха две паралелни уъркшоп сесии и заключителна дискусия. Беше извършен одит на модела на изграждане на компетентности на обучаваните в

професионално направление 3.8 Икономика на ИУ-Варна и беше конструиран работен вариант на матрица на компетентностните несъответствия по вертикален и хоризонтален одит. В семинарите участваха преподаватели от катедри, които преподават дисциплини в професионално направление 3.8 Икономика. Беше положена основата за разработване на референтна рамка на приложните компетентности за бизнес-ориентираното обучение. Тя е апробирана в обучението на студентите по дисциплините „Маркетингови изследвания“, „Маркетингови комуникации“ и „Интерактивен маркетинг“ и в студентски стажантски програми. Избрана като добра практика от партньорите по проект InnoMot "Подобряване на регионалните политики чрез подкрепа и мотивиране на МСП за внедряване на нетехнологични иновации", чийто партньор в България е Регионална агенция за предприемачество и иновации - Варна (РАПИВ).

В резултат на проведените семинари и дискусии с експерти, представители на бизнеса, на професионални асоциации в рамките на проекта и резултатите от апробирането на референтната рамка на приложните компетентности за бизнес-ориентираното обучение, беше разработена учебната документация за две нови магистърски програми, пряко работещи за бизнеса.

Магистърската програма „Комуникации и бизнес развитие“ е фокусирана върху изграждането на знания и умения в областта на организацията и управлението на бизнес процеси и ресурсен потенциал, като завършилите ще притежават компетенциите да изпълняват длъжността оперативен мениджър и мениджър корпоративни комуникации (бизнес комуникатор). Обучението е от тип „бизнес симулатор“, като студентите се обучават в условия на ERP система и система за електронен документооборот.

Магистърската програма „Пазари и технологични иновации“ е с акцент върху иновациите и пазарната сигурност, като завършилите ще притежават компетенции за изпълнение на длъжността мениджър бизнес развитие.

Магистърските програми са разработени при съблюдаване на препоръките на Европейската комисия в подкрепа на растежа и създаването на работни места – програма за модернизиране на системите за висше образование в Европа¹ и се основават на следните ключови принципи:

- Активно и динамично взаимодействие между бизнеса и университетското образование.

¹ COM (2011) 567, Брюксел, 20.09.2011 г.

- Конкуренстен принцип и прозрачност при избора на преподаватели на входа на магистърските програми.
- Модулен принцип на обучение в 2 типа темпо – бързо и бавно в зависимост от входящото равнище на компетентност и предходния практически опит на студентите. Задължително е изискването за минимум 60% успеваемост по съответния модул, за да се премине към следващ.
- Хармонизирани резултати на изхода на обучението съгласно Националната референтна мрежа на професионалните компетенции² и международните клъстери на компетенциите в областта на икономиката.
- Целенасочено стимулиране на реални, стартиращи студентски бизнес инициативи.

При разработването на учебните планове на магистърските програми е взето под внимание становището на Икономическия и социалния съвет (ИСС) на Република България от 21.03.2014 г. във връзка с констатацията, че в началото на новия програмен период 2014-2020 г., в България все още липсва комплексно обвързана нормативна база, гарантираща съответствие на придобиваните знания, умения и компетентности с изискванията на пазара на труда. ИСС настоява да се ускори въвеждането на заложените системи за планиране на обучението в зависимост от потребностите на пазара на труда на национално и регионално ниво, въвеждане на гъвкави форми за учене и обучение, актуализиране на учебното съдържание в сътрудничество с бизнеса, прилагане на модулната система.

Ключовата разлика на предлаганото бизнес моделиране на учебните планове и програми е ТЕХНОЛОГИЯТА НА ОБУЧЕНИЕ. Като отправна точка в моделирането е заложен **резултата** от процеса на обучение (т.е., **придобити компетенции**), а не процеса на обучение сам по себе си. Подробно дефинирани и разработени са инструментите за изпълнението на тази технология, които ще се реализират чрез онлайн платформа за управление на образователни проекти в точно дефинирани времеви граници, вкл. дейностите по планиране и организация на процеса на обучение.

В допълнение, този модел дава възможност за таргетиране по потребители (сектори на икономиката и предприятия) и динамично обслужване на процеса на обучение (вградена мобилност в бизнес модела чрез оразмеряване на входа и изхода на всеки учебен модул).

² <http://mycompetence.bg/home/>, БСК

Организация при изпълнението на магистърските програми:

1. Прилагане на модулен принцип в обучението.
2. Логиката на модулното позициониране отразява реалните мениджърски функции и въздействие в управлението на СБЕ.
3. Съдържанието на отделните модули е практически ориентирано в рамките на релацията „Процес-Модел-Индикатори-Решения-Ефекти”.
4. Прилагане на казусно-диалогичният режим на колабориране на участниците при доминиране на екипен формат на оценка.
5. Високо и актуално софтуерно присъствие във всеки модул и като цяло в магистърската програма.
6. Всеки модул завършва с разрешаването на практически казус и секторен тест.
7. Като цяло програмата завършва със синтетичен проект и разрешаването комплексен практически казус.